

програми, застосування належних методів викладання, навчальних матеріалів, обладнання, врахування сенсорних та інших потреб дитини тощо.

Отже, забезпечення доступності системи освіти для дітей з особливими потребами можливе лише за умови створення сучасного освітнього середовища. Реалізація цього завдання потребує комплексного підходу та передбачає докорінні зміни в організації освітнього процесу Нової української школи.

Список використаних джерел:

1. Гонтаровська Н. Б. Теоретичні і методичні засади створення освітнього середовища як фактору розвитку особистості школяра : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.07 / Інститут проблем виховання НАПН України. – К., 2012. – 40 с.
2. Демченко О. П. Суб'єктність соціально обдарованої особистості в культурно-освітньому просторі // Актуальні проблеми психології : збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка / НАПН України. – Київ-Житомир : Вид-во Жду ім. І.Франка, 2016. – Випуск 12. – Том IV : Психологія обдарованості. С. 78-90.
3. Про освіту : Закон України від 05 вересня 2017 № 2145-VIII. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 28.10.2018).
4. Концептуальні засади реформування середньої школи «Нова українська школа» / Міністерство освіти і науки України. – URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 28.10.2018).
5. Крутий К. Освітній простір дошкільного навчального закладу : монографія : у 2 ч. – Київ : Освіта, 2009. – Ч. 1. – 302 с.
6. Крутий, К. Л. Феномен образовательного пространства дошкольного детства [Текст] / К. Л. Крутий // Педагогический журнал Башкортостана. – 2011. – № 3. – С. 127-137.
7. Методичні рекомендації щодо організації освітнього простору Нової української школи від 23.03.2018 №283 / Міністерство освіти і науки України. – URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-organizaciyi-osvitnogo-prostoru-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli> (дата звернення: 28.10.2018).
8. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / під заг. ред. Бібік Н. М. – Київ : Плеяди, 2017. – 206 с.
9. Чайковський М. Є. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з молоддю з особливими потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.05. – Старобільськ, 2016. – 488 с.

УДК:37.06: 376-056.2/3

ОРГАНІЗАЦІЯ ПАРТНЕРСТВА І ВЗАЄМОДОПОМОГИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ У РОБОТІ З ДІТЬМИ ІЗ СИНДРОМОМ ДАУНА

Єлісєєва Ганна, вихователь

КЗ «Дошкільний навчальний заклад №26» Вінницької міської ради

ORGANIZATION OF PARTNERSHIP AND INTERACTION IN THE EDUCATIONAL PROCESS IN THE WORK OF CHILDREN WITH DAUNA SYNDROME

Yeliseyeva Anna, educator

Public institution: «Preschool educational institution №26» VCC

Анотація. У статті розглянуті особливості роботи вихователів закладів дошкільної освіти із дітьми з синдромом Дауна. Нами наведені прийоми роботи для ефективного навчання таких дітей.

Ключові слова: інклюзія, інклюзивна освіта, діти із синдрому Дауна, партнерство, взаємодопомога.

Abstract. *The article deals with the peculiarities of the work of educators of pre-school establishments with children with Down syndrome. We have provided work methods for effective education of such children.*

Keywords: *inclusion, inclusive education, children from Down Syndrome, partnership, mutual aid.*

Останнім часом кількість дітей із синдромом Дауна (далі – СД) значно виросла. Проте, не можна стверджувати, що це збільшення пов'язане з негативним впливом зовнішніх факторів. Скоріше за все, цю тенденцію можна пояснити тим, що сучасна медична наука зробила значний прогрес у ранній діагностиці подібних патологій, тому більше дітей з ними потрапляють в поле зору лікарів. Симптоми цієї генетичної патології настільки унікальні, що сплутати з якимось іншим генетичним захворюванням неможливо. Діти із синдромом Дауна не схожі на батьків, проте вони схожі один на одного. Більшість симптомів помітні при народженні, а з дорослішанням вони проявляються більш виразно: затримка розумового (інтелектуального) і фізичного розвитку різного ступеня важкості; порушення росту кісток (низький зріст людей), м'язова гіпотонія, вкорочення пальців; характерними є наявність розкосих очей, висунутий назовні язик, приплюснуте обличчя і потилиця.

Питання захисту та створення сприятливих умов для освітньої діяльності дітей із синдромом Дауна визначено у Конвенції ООН про права інвалідів, яка ратифікована Україною у 2008 році, Конвенції ООН про права дитини, Всесвітній декларації про забезпечення виживання, захисту та розвитку дітей, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року та ін.

Проблемами реалізації інклюзивного навчання в освітньому процесі займалися Е. Данієлс, Н. Дятленко, А. Колупаєва, А. Хіля та ін. Науковцями доведено, що діти із синдромом, які відвідували звичайний садочок, а потім звичайну школу, досягли значно більших результатів у соціальній адаптації. Вік дитини від 3 до 6 років має ключове значення для формування правильної моделі поведінки. Діти, які відвідують заклад дошкільної освіти, долають проблеми зі спілкуванням і можуть наздогнати здорових дітей майже за всіма показниками розвитку [1, с. 67].

Педагогічна робота з дітьми із синдромом Дауна починається, на думку І. Дичківської, зі встановлення контакту, залучення дитини до стереотипної діяльності, перетворення її на гру, що уможливорює спільну діяльність та активне сприйняття світу. Гра є першим і, мабуть, найважливішим способом допомогти дитині навчатися. Усі діти навчаються, граючись і досліджуючи навколишній світ. Діти із синдромом Дауна навчаються в той самий спосіб, як і

інші діти, але часто вони потребують більшої допомоги в процесі гри. Необхідно стати для дитини «партнером у грі» – показати, як гратися з іграшками, що робить іграшка, як можна зробити так, щоб вона створювала звуки, рухалася, як її зібрати чи розібрати, як заховати іграшку, а потім її знайти. Демонструючи дитині, які цікаві речі можна робити з іграшкою, ви не даєте дитині призвичаїтися до однакових повторюваних процесів гри. Доречно виконувати дії з іграшкою по черзі [2, с. 4]. Спостерігаючи за дитиною із синдромом Дауна, ми помітили, якщо під час спільної гри встановити емоційний контакт з дитиною, є можливість розпочинати розвиток навичок взаємодії у більш формальній навчальній ситуації.

I. Єрмаков вважає, що діти із синдромом Дауна зазвичай потребують більше повторювань, ніж інші, перш, ніж вони запам'ятають і виконають завдання. Для дитини буде корисним, якщо ви розділите завдання або гру на невеличкі кроки та покажете дитині, як виконувати кожен крок. Такі ігри дають серйозну роботу дитячому інтелекту – відбувається практичне порівняння предметів за величиною та кольором у процесі розв'язання певного завдання. Спочатку слід запропонувати дитині нанизування на стержень кільця одного кольору і величини. Дорослий нанизує одне кільце і заохочує дитину зробити те ж саме з другим таким самим кільцем. Усі дії дитини треба супроводжувати похвалою, виражати радість після успішного виконання і тим самим підносити настрій дитини, заохочувати, створювати емоційно піднесену атмосферу, що дуже важливо для дитини із синдромом Дауна. Може статися таке, що дитина, незважаючи на заохочення, не повторює дію, виконану дорослим. Тоді можна взяти дитячу ручку в свою і, керуючи нею, разом нанизати ще одне кільце на стержень. Повторивши кілька разів таку дію з дорослим разом, дитина зможе виконати її сама. Як тільки нанизування кілець одного кольору і величини стане легкою і звичною справою для дитини, час переходити до кілець більших і менших одного кольору і нанизування їх, чергуючи. Необхідно звернути увагу дитини, що є більше і менше кільце. Дорослий нанизує їх на стержень і дає дитині в руки два таких самих, заохочуючи його повторити пророблені дії. Як тільки всі кільця будуть таким чином нанизані, пірамідку розбирають і просять дитину зібрати все, як було. Ще складніше буде нанизувати кільця конічної пірамідки, які поступово зменшуються. Тут, спочатку, розбираючи пірамідку на кільця, треба постійно підкреслювати, що «це – зовсім маленьке, а тепер – більше, ще більше... ось зовсім велике». Якщо зняті кільця покласти в послідовний ряд, то дитині їх буде легше нанизати у послідовному порядку. Як

тільки вона навчиться легко це виконувати, кільця треба перемішати, щоб довелося вибирати потрібні [5, с. 221].

Почати знайомство дитини із синдромом Дауна з об'ємними геометричними фігурами вчені рекомендують під час класичних ігор, які розробили видатні педагоги світу Сеген, Марія Монтессорі. Це надзвичайно цінні для розвитку дитини вправи. В кришці коробки є отвори у формі квадрата і круга відповідно до кубика та кульки, які знайдуться серед іграшок. Обов'язкова умова – щоб кожна фігурка могла пролізти тільки у свій отвір. Якщо отворів і фігурок різної форми зробити більше, гра стане цікавішою і складнішою. Граючись самотійно, дитина спочатку примірятиме до кожного отвору різні фігурки, аж поки не знайде відповідної, такої, що пройде в отвір. Це – шлях проб і помилок, з якого починається навчання. Також доречно звернути увагу дитини на форму отвору і відповідної фігурки. Для цього дорослий обводить пальцем форму отвору фігурки, показуючи її, і вкидає фігурку в отвір. Потім пропонує повторити те ж саме. Пройде певний час і дитина вже одним поглядом оцінюватиме, яку фігурку, в який отвір треба вкидати, і робитиме це впевнено, цілеспрямовано. Значить, увесь складний процес розглядання форми фігурки та отвору, їх порівняння відбувається швидко, як кажуть психологи, на рівні зорового співставлення [6, с. 123].

З нашого досвіду помічено, що в дітей із синдромом Дауна можуть виникати труднощі в розпізнаванні кольорів, тому педагоги нашого закладу виготовили авторську дидактичну гру «Різнокольоровий світ навколо мене». Використовуючи метод пісочної терапії, діти з особливими освітніми потребами знайомляться з кольорами, «розмальовують світ навколо себе» за допомогою кольорового піску. Як показав досвід, успішним є поєднання цієї гри з музикою. Діти відчують настрій в музиці і на підсвідомому рівні визначають колір. А також «розповідають» про свої проблеми, демонструючи свої страхи, мають можливість позбутись їх, зняти емоційне напруження.

Список використаних джерел:

1. Даніелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів / Е. Даніелс, К. Стаффорд. – Львів: Надія, 2000. – 256 с.
2. Дичківська І. Інклюзивна освіта : шляхи впровадження / І. Дичківська // Дошкільне виховання. – 2013. – № 12. – С. 3-6.
3. Дятленко Н. Розвиток дошкільного навчального закладу на основі інклюзивних цінностей / Н. Дятленко // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2014. – № 9. – С. 30-38.
4. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи : монографія / А. А. Колупаєва. – К. : Саммит-книга, 2009. – 272 с.
5. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство : науково-методичний збірник / ред. кол. Н. Софій (голова), І. Єрмаков (кер. авт. колект. і наук. ред.), [та ін.]. – К. : Контекст, 2000. – 336 с.
6. Основи інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник / за заг. ред. А. А. Колупаєвої. – К. : А.С.К., 2012. – 308 с.